

ULUSLARARASI POLİTİKADA DİJİTAL DİPLOMASİNİN YERİ: UKRAYNA-RUSYA SAVAŞI ÖRNEĞİ

Yasin BAŞPINAR* - Levent ÜRER**

Öz

Bu çalışmada, dijitalleşen bir dünya düzeni içerisinde uluslararası politikaya yeni bir enstrüman olarak dahil olan dijital diplomasinin yeri araştırılacaktır. Dijital, 21. Yüzyılda hayatın her alanına dahil olan ve söz konusu alanları, çeşitli açılardan etkileyen önemli bir parametredir. Bu durumun bir sonucu olarak diplomasi ve uluslararası politika, dijitalleşme sürecinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Dahası gelecekte söz konusu etkinin artarak devam etmesibeklenmektedir. Böylece, geçmişten günümüze uluslararası politikanın başat kavramları arasında yer alan diplomasinin dijitalleşmesi anlamına gelen dijital diplomasi, önemli bir araştırma alanını teşkil etmektedir. Öte yandan dijital diplomasi, oldukça yeni bir kavramdır. Bu nedenle, kavram üzerinde literatürde mutabık kalınan genel geçer bir tanımın bile henüz oluşturulamadığı bir dönemden geçilmektedir. Böylece dijital diplomasi alanında ortaya konan her bir akademik çalışma, kavrama ve 21. Yüzyılın uluslararası politika çalışmalarına önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışmanın en önemli motivasyon kaynağını bu durum oluşturmaktadır.

Çalışma nitel bir araştırma olacağından, öncelikle literatürde yer alan dijital ve dijital diplomasiye ilişkin yazınsal birikim belge ve içerik analizi metotları dahilinde irdelenecektir. İkinci aşamada ise söz konusu bulgular Ukrayna-Rusya savaşı döneminde, Ukrayna'nın ortaya koymuş olduğu dijital diplomasi uygulamaları çerçevesinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Diplomasi, Dijital Diplomasi, Ukrayna, Rusya, Uluslararası Politika.

Geliş Tarihi: 20 Mayıs 2022 - Kabul Tarihi: 08 Haziran 2022.

Atıf Bilgisi: Yasin Başpınar - Levent Ürer "Uluslararası Politikada Dijital Diplomasinin Yeri: Ukrayna-Rusya Savaşı Örneği" *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt: 131, Sayı: 259, İstanbul 2022, s. 413-434, doi: 10.55773/tda.1119239.

* Doktora Öğrencisi, Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Uluslararası İlişkiler ve Bölgesel Çalışmalar Ana Bilim Dalı, İstanbul/Türkiye, ybaspinar17@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5636-399X.

** Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Üyesi, İstanbul-Türkiye, leventurer@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5609-1189.

The Place Of Digital Diplomacy In International Politics: The Case Of The Ukraine-Russia War

Abstract

In this study, the place of digital diplomacy, which is included as a new instrument in international politics in a digitalized world order, will be investigated. Digital is an important parameter that is included in all areas of life in the 21st century and affects these areas in various aspects. As a result of this situation, diplomacy and international politics are also significantly affected by the digitalization process. Moreover, it is anticipated that this effect will continue to increase in the future. Thus, digital diplomacy, which means the digitalization of diplomacy, which is among the dominant concepts of international politics from past to present, constitutes an important research area. On the other hand, digital diplomacy is a fairly new concept. This is why, we are passing through a period in which even a generally accepted definition of the concept has not been established yet. Thus, each academic study in the field of digital diplomacy will make significant contributions to the understanding and international policy studies of the 21st century. This is the most important source of motivation for this study.

Since the study will be based on a qualitative research, first of all, the literature on digital and digital diplomacy in the literature will be examined within the scope of the document and content analysis methods. In the second stage, these findings will be discussed within the framework of the digital diplomacy practices of Ukraine during the Ukraine-Russia war.

Keywords: *Diplomacy, Digital Diplomacy, Ukraine, Russia, International Politics.*

GİRİŞ

Diplomasi, savaş ile birlikte; devletlerin, tarihten günümüze en çok kullandığı ilişki kurma yöntemleri arasında yer almaktadır. Söz konusu durumun bir sonucu olarak; literatürde, diplomasiyi genellikle savaşla birlikte tartışma eğilimi ağırlık kazanmıştır. Bu minvalde ele alınabilecek bir fikriyat çerçevesinde Henry Kissenger, diplomasiyi, savaş ve barış arasındaki güç dengesini sağlayan unsur olarak nitelendirmektedir.¹ Diplomasiyi savaş ile birlikte ele alan Brown ve Ainley ise diplomasinin, savaşa kıyasen daha sık başvurulan bir yöntem olduğuna dikkat çekmektedir. Onlara göre devletler, birbirleriyle sorun yaşadıklarında, bunu çözmek için şiddet ve baskının yerine kendine ait bir kültüre sahipolan diplomasiyi kullanmaktadırlar.² Bu nedenle diplomasi, geçmişten günümüze uluslararası politika içerisinde önemli bir noktada konumlanmaktadır.

Kavram olarak diplomasiyi, devletler arasında müzakere yürütme pratiği ya da düşmanlık uyandırmadan işleri idare etme becerisi şeklinde tanımlayabilmek mümkündür.³ Esasen diplomasiyi, geniş ve dar kapsamlı olarak iki

¹ Henry Kissenger, *Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1995, s. 17.

² Chris Brown, Kirsten Ainley, *Uluslararası İlişkileri Anlamak*, Çev. Arzu Oyacıoğlu, Yayınodası Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 84.

³ “Diplomacy”, Merriam Webster, (Çevrimiçi) <https://www.merriam-webster.com/dictionary/diplomacy>, 26 Mart 2022.

farklı şekilde ele alma eğiliminin baskın olduğu görülmektedir. Konuya geniş bağlamda yaklaşanlar, diplomasiyi devletler arasındaki tüm ilişkileri kapsayan bir kavram olarak nitelendirmektedir. Diplomasiyi dar anlamda ele alanlar ise kavramın, karar alıcılar arasında gerçekleşen -bilgi, kanı ve düşünce alışverişini baz alan- bir iletişim süreci olarak nitelendirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar.⁴ Bununla birlikte hangi ölçekte ele alınrsa alınsın diplomasiyin; her şeyden önce bir iletişim süreci olarak kavramsallaştırıldığını ifade edebilmek mümkündür.

Öte yandan söz konusu iletişim sürecinin, uzun soluklu bir tarihi geçmişe sahip olduğunu da belirtmek gerekir. Harold Nicolson'a göre; diplomasi kelime olarak kökenini Antik Yunan şehir devletlerinden alan, günümüzdeki profesyonelliğine, 12 ve 13. yüzyıllarda -Kuzey İtalya'daki şehir devletlerinin kendi aralarında tesis ettikleri ilişkiler esnasında-ulaşan, kurumsal gelişim adımlarını ise görece yakın dönemlerde atan kadim bir kavramdır. Nicolson'a göre; 19. yüzyılda düzenlenen 1815 Viyana Kongresi ile 1818 Aix la Chapelle Kongresi söz konusu kurumsallaşma çabalarının kilometre taşlarını oluşturmuştur.⁵ 20. yüzyılda gerçekleşen Birinci Dünya Savaşı ise uluslararası politika ve diplomasi açısından bir dönüm noktası niteliği taşımıştır. Zira hızla gelişen ve yıkım gücü oldukça yüksek olan yeni askeri teknolojilerin kullanımıyla birlikte; savaşın yıkıcı etkileri, yalnızca harp sahalarını etkilemekle sınırlı kalmamış; cephe gerisinde yer alan şehirleri ve insanları da kapsayan ciddi bir yıkıma sebebiyet vermiştir. Böylece, Birinci Dünya Savaşı ile birlikte; teknoloji, uluslararası ilişkiler disiplininin merkezinde konumlanmayı başarmıştır.⁶ Bunun bir sonucu olarak savaşların önlenmesi, uluslararası politika gündemi üzerinde önemli bir sorunsal haline almaya başlamıştır. Böylece savaş sonrası dönemde barışın tesis edilmesi ve kalıcı kılınması çabalarında diplomasiye önemli bir vazife düşmüştür.

Birinci Dünya Savaşı dönemi, uluslararası politikanın teknolojik gelişimden etkilendiği ilk dönem değildir. Daha önceki yüzyıllarda da askeri teknolojiler ile iletişim teknolojilerinde meydana gelen ilerlemeler, uluslararası politika üzerinde önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir.⁷ Bununla birlikte; Birinci Dünya Savaşı dönemini farklı kılan, savaş sonrası dönemde kamuoyunun güçlü bir aktör olarak uluslararası politika sahnesine dahil olmasıdır. Böylece; özellikle iletişim ve ulaşım teknolojilerinde kat edilen adımlar, kamuoyu gücünün daha da artırmasına neden olmuştur. Çünkü, devletler, söz konusu yeni teknolojileri uluslararası politikaları çerçevesinde kullanmıştır. Örneğin; İkinci Dünya Savaşı döneminde, iletişim aracı olarak icat edilen

⁴ Faruk Sönmezoglu, *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*, Der Yayınları, İstanbul, 2005, s. 226.

⁵ Harold Nicolson, *Diplomacy*, Oxford University Press, Londra, 1941, s.9.

⁶ Daniel R. McCarty, "Introduction", Ed. Daniel R. McCarty, *Power, Information Technology and International Relations Theory The Power of US Foreign Policy and the Internet*, Palgrave, New York, 2015, s. 1

⁷ Örneğin, matbaanın icadı, Batı dünyasının jeopolitik mücadeleleri üzerinde kritik bir yerde konumlanan Reform hareketlerine ciddi manada ivme kazandırmıştır. Elizabeth Eisenstein, *The Printing Revolution in Early Modern Europe*, Cambridge University Press, Cambridge, 2012, s. 309.

radio, devletler tarafından uluslararası politikada önemli bir propaganda enstrümanı olarak kullanılmıştır. Böylece savaş sırasında birbirleriyle mücadele eden devletler, çatışma alanları dışında da kamuoyunu etkileyebilmek adına propaganda savaşları yürütmek durumunda kalmıştır.⁸ Dahası, 20. yüzyıl boyunca iletişim ve ulaşım teknolojilerinde yakalanan ivme ile birlikte, bilgi işlem gücü artarken, bilgiye ulaşım maliyeti ise tersine bir şekilde azalmıştır.⁹ Bu durumun bir sonucu olarak, bilgiye ulaşım, her geçen yıl daha geniş bir kitle için mümkün hale gelmiş ve kamuoyunun, uluslararası politika üzerindeki etki gücü doğrudan ve dolaylı olarak artmıştır. Doğal olarak söz konusu süreç, diplomasiyi de etkilemiştir. Böylece klasik diplomasi, kamuoyunun artan önemi ile birlikte değişmeye başlamıştır.

Bu minvalde 20. yüzyıl önemli bir geçiş dönemi olarak nitelendirilebilir. Yüzyılın ilk yarısında, diplomatların buldukları ülkelerde insanlarla iletişim kurmamaları ilkesi benimsenirken; özellikle 1950'lerden itibaren bu durum değişmeye başlamış; kamuoyu ile iletişim çabalarını dahil eden yaklaşımların geliştirilmesine ağırlık verilmiştir. Örneğin; 1953 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), dünya halkları ile iletişim sürecinin yönetilmesi amacı ile Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı (USIA) kurulmuştur.¹⁰ 1960'lı yıllarda ise kamuoyu ile iletişim stratejileri çerçevesinde yeni bir kavram olarak kamu diplomasisi ortaya çıkmıştır. Kamu diplomasisi, bir iletişim süreci olarak tasarlanmış ve bir devletin, hedef devletin baskı unsurları ile vatandaşlarını etkileyerek dış politikada avantaj sağlama çabası olarak tanımlanmıştır.¹¹ Böylece, 20. yüzyılda diplomasi, kamuoyu etkisine önem atfeden alt kavramlarla desteklenmiştir.

21. yüzyılda ise uluslararası politikayı ve diplomasiyi derinden etkileyen temel parametrelerden biri, 'dijitalleşme' olmuştur. Esasen dijitalin elektronik ortamda bilgiyi üretmek, görüntülemek ve paylaşmak anlamında kullanılan bir kavram olduğunu ifade etmek mümkündür.¹² Böylece, bilgiye ulaşımı mümkün kılan elektronik araçlar olarak tanımlanabilecek olan dijital teknolojiler, her geçen gün daha büyük bir oranda daha büyük bir kitle için ulaşılabilir bir hale gelmiştir. Günümüzde yaklaşık 5 milyar insanın internet kullandığı bilinmekte iken, yalnızca son 1 yılda internet kullanıcısı sayısı geçen yıla göre 200 milyon artış göstermiştir.¹³ 2026 yılı itibarıyla ise 7,5 milyar insanın akıllı telefon kullanması beklenmektedir.¹⁴ Bu durum, doğrudan ve

⁸ Gerd Horten, *Radio in the Global Age*, Polity Press, Londra, 2002, s. 58.

⁹ Joseph Nye, 'Cyberpower', Belfer Center Harvard Kennedy School, 2010, s.1-2, (Çevrimiçi) <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/cyber-power.pdf>, 26 Mart 2022.

¹⁰ "About", USIA Web Sitesi, (Çevrimiçi) <http://dosfan.lib.uic.edu/usia>, 26 Mart 2022.

¹¹ Yasin Başpınar, "Uluslararası Güç Mücadelesinde Propagandanın Yeri ve Kamu Diplomasisine Dönüşümü", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 88.

¹² "Digital", Merriam Webster, (Çevrimiçi) <https://www.merriam-webster.com/dictionary/digital>, 26 Mart 2022.

¹³ "Digital Around the World", DATAREPORTAL, (Çevrimiçi) <https://datareportal.com/global-digital-overview>, 26 Mart 2022.

¹⁴ "Number of Smartphone Subscriptions Worldwide From 2016 to 2027", Statista, (Çevrimiçi) <https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-users-worldwide/>, 26 Mart 2022.

dolaylı olarak uluslararası etkileşimler adına yeni bir dönemin başlangıcını simgelemektedir.

Böylece; elektronik araçlar arasında bilginin üretildiği, kaydedildiği ve saklandığı sanal alanlar yaratılmaktadır. Bu alanlarda insanlar bir araya gelerek, teknolojinin sağlamış olduğu imkanlar çerçevesinde, hızve etkileşim gibi özellikleri açısından klasik yöntemlere göre farklılık gösteren iletişim faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir. Böylece, bilgi anlık olarak geniş kitlelere ulaştırılabilmektedir. Söz konusu sürecin doğrudan ve dolaylı sonuçları ise her şeyden önce uluslararası etkileşimleri kendisine konu edinen uluslararası politikayı;akabinde de öncelikle bir iletişim süreci olan ve uluslararası politikanın altında kümelenen diplomasiyi etkilemektedir.

Söz konusu veriler ışığında, bu çalışmada dijitalleşen bir dünya düzeni içerisinde uluslararası politikaya yeni bir enstrüman olarak dahil olan dijital diplomasinin yeri araştırılacaktır. Dijital, 21. yüzyılda hayatın her alanına dahil olan ve söz konusu alanları, çeşitli açılardan etkileyen önemli bir parametre olmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak, diplomasi ve uluslararası politika da dijitalleşme sürecinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Dahası gelecekte söz konusu etkinin artarak devam edeceği öngörülmektedir. Bu nedenle, geçmişten günümüze uluslararası politikanın başat kavramları arasında yer alan diplomasinin, dijitalleşmesi anlamına gelen dijital diplomasi, önemli bir araştırma alanını teşkil etmektedir. Öte yandan dijital diplomasi, oldukça yeni bir kavramdır. Günümüzde, kavram üzerinde literatürde mutabık kalınan genel geçer bir tanımın henüz oluşturulamadığı bir dönemden geçilmektedir ve bu nedenle, dijital diplomasi alanında ortaya konan her bir akademik çalışma, kavrama ve 21. yüzyılın uluslararası politika çalışmalarına önemli katkılar sağlayacaktır. Bu çalışmanın en önemli motivasyon kaynağını bu durum oluşturmaktadır.

Çalışmada Ukrayna-Rusya savaşı döneminde ağırlık olarak Ukrayna'nın dijital diplomasi kullanımı örnek vaka olarak incelenecektir. Zira değinildiği üzere, diplomasi tarihten günümüze savaş ile birlikte tartışılan bir kavram olmuştur. Dijital diplomasi ise 21.yüzyılda uluslararası politika sahnesine dahil olan yeni bir kavram olduğundan, dijital diplomasinin bir savaş dönemi dahilinde irdelenmesi, tarih boyunca süregelen bir tartışmayı güncel koşullar altında ele almayı hedefleyen bir çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayacaktır. İlaveten çalışmada ağırlıklı olarak Ukrayna'nın sergilemiş olduğu dijital diplomasi faaliyetlerine değinilecektir. Çünkü Rusya'nın sosyal medya faaliyetleri, platformlar tarafından kısıtlanmıştır. İlaveten Rusya da söz konusu platformlara karşı çeşitli yaptırım mekanizmaları uygulamaktadır.

Dijitalleşen Diplomasi

Çalışmanın giriş bölümünde irdelendiği üzere, iletişim teknolojilerinde yakalanan ivme ile birlikte, uluslararası politika içerisinde kamuoyu gücünün yükselmesi, diplomasi kavramının köklü ve radikal bir değişim sürecine girmesine sebep olmuştur. Klasik diplomasi anlayışında, fiziksel ortamlarda

bir araya gelen diplomatlar arasında gerçekleşen görüşmeler temel alınmakta; bu aktörler arasında gerçekleşen görüşmelerin sonuçları ise, toplumların kaderini belirlemekteydi. Örneğin, 1814 yılının Eylül ayı içerisinde Viyana Kongresine katılım sağlamak için şehre gelen diplomatlar, Viyana nüfusunun yüzde 33 artmasına sebep olmuştur.¹⁵ Böylece, Viyana Kongresi'nde, 23 milyon insanın kaderi, Viyana nüfusunun yüzde 33 oranında artıran sayıdaki-saygın insanlar olan- diplomatlar tarafından belirlenmiştir. Esasen diplomasinin yalnızca kısıtlı bir kitle tarafından gerçekleştirilme özelliği, 20. yüzyılın önemli bir periyodunda geçerliliğini koruyabilmiştir. 1928 yılında imzalanan Havana Sözleşmesi'nde, diplomatların, görev yaptıkları ülkelerde, vatandaşlarla iletişim kurmalarını engelleyen hükümler, bu durumu göstermektedir.¹⁶ Böylece diplomasi, uzun bir dönem için belirli bir kesime hitap eden bir kavram olarak kullanılagelmiştir.

Bu durum, 20. yüzyılın ilerleyen dönemlerinde giderek etkisini yitirmeye başlamıştır. Zira; bilgi iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasına paralel olarak, kamuoyunun etki gücü de doğrudan ve dolaylı olarak artmıştır. Öncelikle bilgi teknolojileri, medya statüsüne sahip olduklarından;¹⁷ insanların, farklı coğrafyalarda yaşayanlarla aktif ve pasif olarak iletişim kurabilmeleri ve böylece farklı coğrafyalarda yaşayan insanların birbirleriyle etkileşim içinde kalabilmeleri mümkün olmuştur. Bu durum dijital bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlaşması ile birlikte daha görünür bir hal almaktadır. Böylece, insanlar, zaman ve mekândan azade bir şekilde; bilgiyi üretmek, şekillendirmek, saklamak ve paylaşmak için gelişmiş imkanlara sahip olabilmektedir. İlave-ten, söz konusu imkânlarla, ulaşabilmek için gereken maliyet de gün geçtikçe azalmaktadır. Günümüzde yalnızca internete bağlı bir akıllı telefona sahip olarak dijital iletişim evreni içerisinde etkileşim sağlayabilmek mümkündür. Bu durumun bir sonucu olarak herkesin üretici olduğu bir iletişim evreni ortaya çıkmaktadır. Böylece insanlar arasında yakalan etkileşim oranı, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar yüksek bir seviyeye ulaşmaktadır.¹⁸

Söz konusu sürecin, uluslararası etkileşimleri konu edinen uluslararası politika üzerindedeki ciddi manada yansımaları olmaktadır. Bu minvalde, oluşturulan sanal mekanlar ile sanal mekanlar dahilinde bilgi akışının kontrol edilmesi çerçevesinde kullanılan dijital kapasite, devletlerin fiziksel hakimiyet alanlarına alternatif bir mücadele alanının oluşmasına neden olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, devletler uluslararası etkileşimler üzerinde yegâne aktör olma özelliklerini günden güne kaybetmeye başlamıştır. Dahası söz konusu sanal mekanlarda üretilen bilgi ve bu bilginin akışı, devletlerin güvenliği ile egemenliği üzerinde bir tehdit algısına sebep olabilmek-

¹⁵ Ilan Manor, *Digitalization of Public Diplomacy*, Palgrave, Cham: 2019, s. 1.

¹⁶ Joseph M. Siracusa, *Diplomacy: A Very Short Introduction*, Apple Books, Oxford, 2021, s.19.

¹⁷ Roger Silverstone, Eric Hirsch, David Morley, "Information and Communication Technologies and the Moral Economy of the Household", *Consuming Technologies- Media and Information in Domestic Spaces*, Ed. Roger Silverstone, Erich Hirsch, Routledge, Londra, 2005, s.13.

¹⁸ John Hartley, *Digital Futures for Cultural Media Studies*, John Wiley & Sons, Malden:, 2012, s. 12-14.

tedir. Choucri, uluslararası politikada, devletler nezdinde tehdide sebebiyet veren alanların kritik bir değişken haline geldiğini belirtmektedir.¹⁹ Böylece sanal mekanlar üzerinden kurulan yeni iletişim evreni, devletler için önemli bir değişken halini almıştır. Böylece, devletler bir taraftan söz konusu alanı kontrol altına almak için stratejiler geliştirirken²⁰; diğer taraftan bu yeni iletişim evreni içerisinde aktif olarak var olmaya dönük stratejiler debenimsemektedir. Söz konusu stratejiler içerisinde dijital diplomasi önemli bir alana işaret etmektedir.

Günümüzde dijital diplomasinin, literatürde genel kabul gören bir tanımını bulunmamaktadır. Ancak dijital diplomasiyi, diplomasinin ya da kamu diplomasisinin dijitalleşmesi şeklinde ele almak mümkündür. Bu minvalde, dışişleri bakanlıklarının klasik manada diplomasi yürütürken dijital kanalları kullanması, dijital diplomasinin bir alanını oluştururken; toplum ile dijital kanallar vasıtasıyla kurulan iletişim faaliyetleri ise ikinci bir dijital diplomasi alanını teşkil etmektedir. Bu nedenle, dijital diplomasi alanındaki araştırmalar da iki konsept arasında bölünmek durumunda kalmaktadır. Öte yandan bu çalışmada dijital diplomasi, bu iki alanda ayrı ayrı sürdürülmektedir. Bu çalışmada dijital diplomasi, ikinci alanı incelemeye yönelik olarak kavramsallaştırılmaktadır. Çalışmanın bu alanda sürdürülmesinin bir nedeni, dışişleri bakanlıklarının klasik diplomatik faaliyetlerini dijital platformlar ile sürdürürken kullandıkları araç ve kanallara ilişkin sağlıklı verilere ulaşmanın mümkün olmamasıdır. İkinci konsept olan toplum ile kurulan iletişim çabaları ise, genel olarak internet siteleri, sosyal medya platformlar ve bloglar gibi açık kaynaklar üzerinden yürütüldüğünden, somut verilere kamuya erişebilmek görece daha kolay olmaktadır. Çalışmanın toplum ile dijital platformlar vasıtası ile kurulan ikinci alana odaklanmasının bir diğer nedeni ise, yukarıda da bahsedildiği gibi dijitalin, diplomasiyi dönüştürücü niteliğinin bu alanda bariz bir şekilde görülmesinden kaynaklanmaktadır.

Kavramın güncelliği nedeni ile literatürde genel geçerliliği olan bir tanımının bulunmaması, dijital diplomasinin varlığını tartışmalı kılmamaktadır. Zira, dijital diplomasi kavramı, resmi ve somut bir şekilde çok sayıda devlet tarafından kullanılmaktadır. Örneğin; İsrail Dışişleri Bakanlığı, 2010'lu yılların başında Dijital Diplomasi Birimi'ni kurarak, kavramı resmi bir şekilde kullanmaya başlamıştır.²¹ Ayrıca, İsrail Dışişleri Bakanlığı, ilki 2016 yılında olmak üzere çok sayıda dijital diplomasi konferansına da ev sahipliği yap-

¹⁹ Silverstone ve diğerleri, *a.g.e.*, s.13.

²⁰ Freedom on the Net 2021 raporu, söz konusu tespiti doğrular bir şekilde devletlerin, internet kontrolünü ele almaya dönük hareket tarzları benimsediğini vurgulamaktadır. Daha detaylı bilgi için bkz. Adrian Shahbaz, Allie Funk, "Freedom on the Net: The Global Drive to Control Big Tech", *Freedom House*, 2021, s. 2.

²¹ 2014 yılı Mart ayı içerisinde İsrail Dijital Diplomasi Müdürü, Yoram Morad bir röportaj vererek görev tanımı hakkında kamuoyunu bilgilendirmiştir. Daha detaylı bilgi için bkz. "Exclusive Interview with the Director of Israel's Digital Diplomacy Unit", *Digidipblog*, 2014, (Çevrimiçi) <https://digidipblog.com/2014/03/30/exclusive-interview-with-the-director-of-israels-digital-diplomacy-unit/>, 26 Mart 2022.

mıştır.²² Benzer bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 5 Mart 2022 tarihinde Almanya Federal Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile müşterek olarak dijital diplomasi konferansı düzenlemiştir. Böylece kavram, iki devlet nezdinde de resmi bir şekilde kullanılmıştır.²³ Kavramın kullanımına ilişkin örnekleri çok sayıda devletin uygulamaları ile artırmak mümkündür. Bu minvalde ABD Dışişleri Bakanlığı, Siber Alan ve Dijital Politika Birimini²⁴ hayata geçirdiklerini ve dijital diplomasinin de söz konusu birimin yetki alanında yer aldığını resmi kanallar aracılığıyla deklare etmiştir.²⁵ Yine, Rusya'nın resmi haber ajansı olan TASS'ta yer alan bir haberin başlığında ve içeriğinde 'Rusya'nın dijital diplomasi stratejisi' ibaresi kullanılmıştır.²⁶ Birleşik Krallık dijital diplomasi terimini resmi bir şekilde kullanan diğer bir devlet olmuştur. Ayrıca Birleşik Krallık hükümeti, belirli devlet ve terör gruplarına karşı dijital diplomasinin somut bir şekilde kullanıldığını açık kaynak üzerinden deklare etmiştir.²⁷ İsveç Dışişleri Bakanlığı'nın dijital diplomasi kullanımları ise diğer bir önemli örneği teşkil etmektedir. İsveç Dışişleri Bakanlığı resmi Twitter hesabının biyografi bölümünde, Twitter hesabının dijital diplomasi geliştirdiğine dair bir ibare yer almaktadır.²⁸ Benzer şekilde Ukrayna'nın Ankara Büyükelçiliği'nin Twitter hesabının biyografi bölümünde de #DigitalDiplomacy etiketi bulunmaktadır.²⁹

Uluslararası Politikada Dijital Diplomasi Kullanımı

Uluslararası politikada dijital diplomasi kullanımıyla, bilgi ortamının kontrol edilmesi, devlet anlatılarının yayılması, uluslararası toplumla iyi ilişkilerin tesis edilmesi, dış politika uygulamalarının başarısının ölçülmesi gibi dış politika hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi amaçlanmaktadır. Esasen, bilgi ortamlarının takip edilmesi tarihten günümüze, klasik diplomasinin önemli bir görevi olmuştur. Örneğin; Bizans İmparatorluğu'nda diplomatlar, elçilik yapmak üzere gittikleri ülkelerde; hedef devletin durumunu, zayıf noktalarını ve karakteristik özelliklerini kendi devletlerine raporlardı.³⁰ Böylece

²² "1st International Digital Diplomacy Conference", Israeli Ministry of Foreign Affairs, 2016, (Çevrimiçi) <https://embassies.gov.il/MFA/PressRoom/2016/Pages/1st-International-Digital-Diplomacy-Conference-in-Israel-29-Mar-2016.aspx>, 26 Mart 2022.

²³ Turkish Ministry of Foreign Affairs Twitter Account, 2020, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/MFA-Turkiye/status/1235537368368721925?lang=bg>, 26 Mart 2022.

²⁴ "Bureau of Cyberspace and Digital Policy", U.S. Department of State, (Çevrimiçi) <https://www.state.gov/bureaus-offices/deputy-secretary-of-state/bureau-of-cyberspace-and-digital-policy/>, 26 Mart 2022.

²⁵ "Cyber Issues", U.S. Department of State, (Çevrimiçi) <https://www.state.gov/policy-issues/cyber-issues/>, 26 Mart 2022.

²⁶ "Russia's Digital Diplomacy Gives Alternative Point of View MGIMO Rector", TASS Russian News Agency, 2022, (Çevrimiçi) <https://tass.com/society/1437435>, 26 Mart 2022.

²⁷ "UK Action to Combat Daesh", UK Government, (Çevrimiçi) <https://www.gov.uk/government/topical-events/daesh/about>, 26 Mart 2022.

²⁸ Swedish Ministry of Foreign Affairs Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/swemfa>, 26 Mart 2022.

²⁹ Ukraine In Türkiye Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) https://twitter.com/MFA_Ukraine, 26 Mart 2022.

³⁰ Başpınar, a.g.e., s. 78.

diplomat gönderen devlet, hedef devletin bilgi ortamını mevcut şartlar altındaki kontrol edebilmektedir. Geleneksel medya çağında ise diplomatlar, görevli oldukları ülkelerin basın ve yayın organlarında çıkan neşriyatları inceleyerek bilgi ortamını takip etmekteydi.³¹ Dijital dönemde ise söz konusu görev, oldukça karmaşık bir alana işaret etmektedir. Öncelikle dijital dönemde takip edilmesi gereken çok sayıda bilgi ortamı bulunmaktadır. Bunlar arasında; internet siteleri, sosyal medya platformları, bloglar gibi yeni nesil ortamlarla birlikte, geleneksel medya gibi konvansiyonel unsurlar da yer almaktadır. Diğer taraftan, dijital teknolojilerin sağladığı dijital kapasite, bilgi ortamının kontrol edilebilmesini kolaylaştırabilmektedir.

Günümüzde; algoritma, yapay zekâ teknolojisi, büyük veri analitiği gibi sayısı artırılabilir çok sayıda teknolojik unsur, bilgi ortamının kontrol edilmesi ile kontrol edilen verilerin tasnif edilip anlamlandırılabilmesi adına fırsatlar sunmaktadır. Bu minvalde dışişleri bakanlıkları söz konusu dijital kapasiteyi edinerek, bilgi ortamını takip edebilecekleri gibi hedef kitleler hakkında bilgi toplayarak onlarla iletişim kurabilmek adına en uygun kanalı seçebilmektedir. Böylece, dijital bir taraftan bilgi ortamlarını ciddi manada genişletirken, diğer taraftan bu ortamlarda biriken devasa miktarda verinin kontrol edilebilmesini mümkün kılan dijital kapasiteyi de sunmaktadır. Bu durum, dışişleri bakanlıklarını söz konusu dijital kapasiteyi geliştirmeye teşvik etmektedir. Örneğin; Birleşik Krallık Dış İlişkiler ve Kalkınma Ofisi (FCDO), yayınladığı *Dijital Strategy* belgesinde söz konusu kapasiteyi edinme niyetinde olduklarını açık bir şekilde deklare etmiştir.³²

Devlet anlatılarının yayılması ile dijital toplumla iyi ilişkiler tesis edilmesi hususunda ise dışişleri bakanlıklarının, dijital iletişim evrenine dahil olması önemli bir alana işaret etmektedir. Başta sosyal medya platformları olmak üzere, tüm sanal mekanlar, çoğu kendine özgü ortak ilgi alanları ve karakteristik özelliklere sahip kalabalık toplulukları barındırmaktadır. Örneğin 2022 yılı Ocak ayı itibarıyla Facebook adlı sosyal medya platformunun 2,9 milyar kullanıcısı bulunmaktadır. Facebook'u 2,5 milyar kullanıcı ile You Tube, 2 milyar kullanıcı ile WhatsApp, 1,4 milyar kullanıcı ile de Instagram takip etmektedir. Dahası kullanıcı sayısı 400 milyonu aşan 16 adet sosyal medya platformu bulunmaktadır.³³ Dünya üzerinde 400 milyonun üzerinde nüfusu olan ülkelerin yalnızca Çin ve Hindistan olduğu göz önüne alındığında³⁴, sosyal medya platformlarının sahip oldukları kullanıcı sayıları nedeni ile oldukça önemli bir alana işaret ettiği açıkça görülmektedir. Böylece, devlet anlatıla-

³¹ Örneğin, 2014 yılında Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliğinde stajyer olarak görev yaparken, basın brifinglerine katılım gösterebilmişim. Söz konusu brifinglerde Alman basınında Türkiye ile ilgili olarak çıkan haberler, takip edilir, yorumlanır ve merkezi raporlanırdı.

³² "Digital Strategy", The Foreign and Commonwealth Office, 2012, s.2. (Çevrimiçi) <https://www.gov.uk/government/publications/the-fco-digital-strategy>, 26 Mart 2022.

³³ "Most Popular Social Networks World as of January 2022, Ranked by Number of Monthly Active Users", Statista, (Çevrimiçi) <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users>, 26 Mart 2022.

³⁴ "Population Total", World Bank, 2020, (Çevrimiçi) https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?most_recent_year_desc=false, 26 Mart 2022.

rının yayılması ve dijital toplum ile iyi ilişkiler tesis edilmesi için, fiziksel bir diplomatik misyon binasından yürütülen diplomasiye kıyasla, dijital diplomasi çok daha az maliyet ve çaba ile çok daha geniş kitlelere erişme imkanını beraberinde getirmektedir. Bu bir taraftan fiziksel imkanları yetersiz ülkeler için uluslararası politikaya bağlanmak adına fırsat alanı yaratırken; diğer taraftan dışişleri bakanlıklarını yeni rutinler geliştirmeye, yeni bir kültüre adapte olmaya teşvik ederek onları zorlu bir yolculuğa çıkarmaktadır. Dijital iletişim evreninin karakteristiği hız ve çift yönlü iletişime dayanmaktadır. Diplomasi ise klasik anlamda risk kabul etmeyen bir yapıda işlediğinden, dışişleri bakanlıklarının söz konusu iletişim sürecini benimsemesi zorlu bir süreç ile ilerlemektedir.³⁵

Diğer taraftan söz konusu zorluğa rağmen dışişleri bakanlıkları; dijital iletişim evreni içerisinde aktif faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunu bazen kendi internet sitelerini, sosyal medya platformlarını kullanarak bazen de sanal mekanlar inşa ederek gerçekleştirmektedirler. Örneğin; 2022 yılı itibarıyla, uluslararası etkileşimlere kapalı olan Kuzey Kore³⁶ gibi örnekler hariç tutulduğunda, Birleşmiş Milletlere kayıtlı devletlerin tamamına yakını resmi bir internet sayfasına sahiptir. Benzer bir şekilde söz konusu devletlerin neredeyse tamamı dışişleri bakanlıklarının resmi sosyal medya hesapları işlettikleri görülmektedir. Ayrıca, Birleşik Krallık³⁷, Hindistan³⁸ gibi sayısı artırılabilir çok sayıda devlet de kendi sanal platformlarını inşa ederek devlet anlatılarının yayılması ve dijital toplum ile iyi ilişkiler kurulması bağlamında dijital diplomasi uygulamaktadır.

Son olarak, dijital diplomasi, devletlerin dış politika hamlelerinin sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla da kullanılabilir. Bu minvalde dijital kapasitenin kullanımı aracılığı ile, devlet anlatılarının dijital toplum nezdinde yaratmış olduğu etkinin ölçülmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda dışişleri bakanlıkları, sanal mekanlar üzerinden paylaştıkları içeriklerin görüntülenme sayılarına ulaşabildikleri gibi, söz konusu içeriklere gelen yorumları yapay zekâ, veri analitiği gibi yöntemler kullanarak analiz edebilmektedir. Böylece, dış politika çıktılarının, dijital toplum nezdinde yarattığı etkiye dair anlamlı sonuçlar elde edebilmek mümkün hale gelmiştir.

Ukrayna- Rusya Savaşı Döneminde Ukrayna'nın Dijital Diplomasi Faaliyetleri

Diplomasi ve dijital diplomasi kavramlarının uluslararası politikadaki yerinin tartışılmasının akabinde, çalışmanın bu aşamasında; Ukrayna- Rusya

³⁵ Manor, a.g.e., s.109-111.

³⁶ Bkz. Korean Friendship Association İnternet Sitesi, (Çevrimiçi) <https://korea-dpr.com>, 26 Mart 2022.

³⁷ Birleşik Krallık Dış İlişkiler ve Kalkınma Ofisi (FCDO), inşa ettiği Blogs adlı platform ile birlikte; devlet görevlileri ile dijital toplumu bir araya getirerek etkileşim sağlamayı hedeflemektedir. Detaylı bilgi için bkz. FCDO Blogs, (Çevrimiçi) <https://blogs.fcdo.gov.uk>, 26 Mart 2022.

³⁸ Hindistan hükümeti, inşa ettiği Know India adlı platform ile deniz aşırı ülkelerde yaşayan milyonlarca Hindistan vatandaşı ile bağlarını korumayı hedeflemektedir. Detaylı bilgi için bkz. Know India Web Sitesi, (Çevrimiçi) <https://knowindia.india.gov.in>, 26 Mart 2022.

savaşı döneminde, Ukrayna devletinin izlemiş olduğu dijital diplomasi faaliyetleri incelenecektir. Savaş dönemi boyunca başta Rusya devletine bağlı basın kuruluşları olmak üzere Rusya devletinin sosyal medya faaliyetleri kısıtlanmıştır. Dahası Rusya’da Twitter, Instagram gibi sosyal ağlara erişim mümkün olmadığından; Rusya’nın dijital diplomasi faaliyetlerine ilişkin olarak açık kaynak üzerinden takip edilecek veriler oldukça sınırlıdır. Bu yüzden çalışmada, ağırlıklı olarak Ukrayna devletinin izlediği dijital diplomasi stratejilerine odaklanılmıştır.

Çalışmada örnek vaka olarak güncel bir savaşın ele alınması ayrıca önemlidir. Zira diplomasi, tarihten günümüze savaşla birlikte ele alınan bir kavram olmuştur. Örneğin Siracusa’ya göre; diplomasi, savaş ve barış arasındaki geçiş periyodu olarak nitelendirilmiştir.³⁹ Bu minvalde, yüzyılları devrendiplomasi tarihine, görece yakın dönemde dahil olan dijital diplomasinin, güncel bir savaş dönemi kapsamında değerlendirilmesi önemlidir. Böylece 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan ve yakın dönemde gerçekleşen en büyük veren kapsamlı savaşlardan biri olan Ukrayna-Rusya savaşı, önemli bir görgül örnek niteliği taşımaktadır.

Uluslararası politikada dijital diplomasi kullanımıyla, bilgi ortamının kontrol edilmesi, devlet anlatılarının yayılması, uluslararası toplumla iyi ilişkilerin tesis edilmesi ve dış politika uygulamalarının başarısının ölçülmesi gibi dış politika hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi amaçlanmaktadır. Ukrayna devletinin, söz konusu amaçlar doğrultusunda dijital diplomasiye sıklıkla başvurduğu rahatlıkla gözlenmektedir. İlk olarak; Ukrayna’nın, bilgi ortamını kontrol edebilmek adına aktif hamleler gerçekleştirdiğini ifade edebilmek mümkündür. Esasen bilgi ortamını kontrol etmek, özellikle savaş dönemlerinde daha kritik bir öncelik halini alabilmektedir. Dahası, Ukrayna’nın savaş halinde olduğu Rusya, 2014 yılında gerçekleşen Ukrayna ile yaşadığı Kırım Krizi’nden günümüze sosyal medya ve dijital kanallar üzerinden yürütülen bilgi savaşlarından azami ölçüde yararlanmaktadır.⁴⁰ Bu nedenle, Ukrayna için bilgi ortamının kontrol edilmesi önemli bir alana işaret etmektedir. Bilgi ortamını kontrol etme amacı ile Ukrayna, Rusya’nın anlatılarını engellemeye dönük bir hareket tarzı benimsemiş ve bizatihi olarak Ukrayna Devlet Başkanı Volodymyr Zelenski tarafından, 2022 yılı Mart ayında; -Facebook, Instagram ve WhatsApp gibi popüler sosyal medya platformlarının sahibi olan- Meta şirketinin CEO’su Mark Zuckerberg’e hitaben bir mektup kaleme alınmıştır. Zelenski, söz konusu mektupta, Facebook ve Instagram’ın, Rusya’da yasaklanması talep etmiştir. Meta’nın Küresel İşlerden Sorumlu Yöneticisi Nick Clegg ise Zelenski’nin ricasını kabul ederek, Rusya devletine bağlı medya kuruluşlarını önemli ölçüde kısıtladıklarını kamuoyuna açıklamıştır.⁴¹ Rusya ise

³⁹ Siracusa, *a.g.e.*, s.14.

⁴⁰ “How Russia Weaponized Social Media in Crimea”, The Strategy Bridge, 2017, (Çevrimiçi) <https://thestrategybridge.org/the-bridge/2017/5/10/how-russia-weaponized-social-media-in-crimea>, 26 Mart 2022.

⁴¹ “Ukraine’s Zelenskyy Personally Wrote to Zuckerberg to Block Facebook in Russia: Report”, Inshorts, 2022, (Çevrimiçi) <https://inshorts.com/en/news/ukraines-zelenskyy-personally-wro>

bu stratejiye karşı, kendi ana karasında sosyal medya platformlarını kısıtlayarak, bazı durumlarda da tamamen erişim yasağı getirerek yanıt vermiştir.⁴²

Devlet anlatılarının yayılması amacına istinaden ise Ukrayna devleti tarafından Devletin bir dijital diplomasi çalışması sürdürülmüştür. Bu kapsamda başta Devlet Başkanı Zelenski olmak üzere; Dışişleri Bakanı Dymtro Kuleba ve devletin resmi hesapları tarafından aktif bir dijital diplomasi trafiği yürütülmüştür. Öncelikle Zelenski'nin söz konusu süreçte oldukça aktif olduğu ve ürettiği içerikleri büyük bir kitleye ulaştırabildiği görülmektedir. Zelenski, 2022 yılı Mayıs ayı itibarıyla Twitter'da⁴³ 6,2 milyon, Facebook'ta⁴⁴ ise yaklaşık 3 milyon takipçiye sahiptir ve YouTube⁴⁵ kanalının 704 bin abonesi bulunmaktadır. Böylece Zelenski, savaş döneminde söz konusu hesaplar üzerinden çok sayıda içerik üreterek Ukrayna devletinin anlatılarını dijital toplum ile paylaşmıştır. Hatta henüz savaşın ilk gününde yaklaşık 9 dakikalık bir videoyu YouTube kanalı üzerinden yayınlayarak Rusya halkına seslenmeyi denemiştir.⁴⁶ Dahası Zelenski sık sık dünya devletlerinin parlamento oturumlarına, uluslararası kurumlar ile örgütlerin toplantılarına dijital olarak bağlanarak, hem devlet anlatılarını aktarma şansı elde etmiş hem de ülkesine yardım çekmeyi denemiştir. Benzer şekilde başta Ukrayna Dışişleri Bakanlığı'nın resmi Twitter, Facebook ve YouTube hesapları olmak üzere; dünyanın dört bir yanında faaliyet gösteren diplomatik misyonların sahip oldukları hesaplar da devlet anlatılarını, dijital toplum ile paylaşmaya çalışmıştır. Öte yandan söz konusu dijital diplomasi çabaları daha detaylı incelendiğinde; Ukrayna Dışişleri Bakanlığı'nın, dijital dönemin getirmiş olduğu önemli bir zorluklar ile mücadele ettiği görülmektedir. Zira dijital iletişim evreninde dışişleri bakanlıkları hem dışarda hem de ülke içerisinde çok sayıda rakip aktör ile birlikte varlık göstermektedir. Bu minvalde; Ukrayna Dışişleri Bakanlığı bir taraftan Rusya'nın anlatıları ile mücadele ederken; diğer taraftan ülke içerisinde de dijital iletişim faaliyetlerini yürüten çok sayıda aktör ile birlikte çalışmak durumunda kalmıştır. Örneğin; Ukrayna Savunma Bakanlığı Twitter hesabı⁴⁷ ile Genelkurmay Başkanlığı Twitter hesabı⁴⁸ da devlet anlatılarını dijital ka-

te-to-zuckerberg-to-block-facebook-in-russia-report-1647501822914, 26 Mart 2022.

⁴² Pjotr Sauer, "Russia Bans Facebook and Instagram Under Extremism Law", *The Guardian*, 2022 (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/21/russia-bans-facebook-and-instagram-under-extremism-law>, 07 Haziran 2022.

⁴³ Volodmyr Zelenskyy Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/ZelenskyyUa>, 26 Mart 2022.

⁴⁴ Volodmyr Zelenskyy Facebook Hesabı, (Çevrimiçi) <https://www.facebook.com/zelenskiy.official>, 26 Mart 2022.

⁴⁵ Volodmyr Zelenskyy YouTube Kanalı, (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/c/Зеленський> 2019, 26 Mart 2022.

⁴⁶ Volodmyr Zelenskyy YouTube Kanalı, 2022, (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=4XA60pQ53Rs&t=6s>, 26 Mart 2022.

⁴⁷ Ukrainian Ministry of Defence Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/DefenceU>, 26 Mart 2022.

⁴⁸ Ukrainian General Staff Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/GeneralStaffUA>, 26 Mart 2022.

naları aracılığıyla dijital topluma aktarabilmiştir. Dahası 2022 yılı Mayıs ayı itibarıyla Ukrayna Savunma Bakanlığı'nın Twitter'daki takipçi sayısı, 1 milyona ulaşmıştır. Bu sayı, Dışişleri Bakanlığı'nın Twitter hesabının⁴⁹ iki katından fazlasına tekabül etmektedir. Rusya tarafı ise sosyal medya platformdan görece olarak kısıtlı olmasına rağmen diplomatik misyonlarının hesaplarını kullanarak kendi anlatılarını uluslararası toplum ile buluşturmaya çalışmıştır. Bazı örnekler özelinde Rusya'nın başarılı olduğu dijital diplomasi uygulamaları da bulunmaktadır. Örneğin Yılan Adası'nda konuşlu Ukrayna askerlerinin akıbeti, önemli bir dijital diplomasi mücadelesini teşkil etmiştir. Ukrayna söz konusu askerlerin, Rusya'nın teslim olma çağrısına karşı geldiğini ve Rus askerleri ile savaşarak öldüklerini açıklamıştır. Savaşın ilerleyen günlerinde ise Rusya, askerlerin teslim olduğuna dair görüntüleri uluslararası toplumun dikkatine sunmuştur.⁵⁰

Üçüncü olarak savaş dönemi boyunca Ukrayna Dışişleri Bakanlığı, dijital toplumla iyi ilişkiler tesis etmek amacıyla hizmet eden dijital diplomasi faaliyetleri de sürdürmüştür. Bu, savaş döneminde özellikle önem kazanan bir hedef olmaktadır. Savaş döneminde uluslararası kamuoyunun desteğinin doğru yönlendirilmesi kritik bir alana işaret ettiğinden, bu amaç savaş döneminde özellikle önem kazanmıştır. Ukrayna'nın dünyanın dört bir yanında faaliyet gösteren diplomatik misyonları bu amaç doğrultusunda kamuoyu desteğinin sağlanabilmesi adına dijital diplomasi faaliyetleri yürütmüştür. Örneğin Ukraine in Türkiye Twitter hesabı, Türk halkı ile iyi ilişkiler kurabilmek için çok sayıda içerik üretmiştir. Bu minvalde söz konusu hesap, Türkiye ile yakın tarihi bağları olan Kırım'ı odak noktasına alan içeriklere yoğunlaşmıştır. Örneğin 18 Mayıs 2022 tarihinde, Kırım Tatarları'nın sürgün yıl dönümü çerçevesinde etkinlikler düzenlenmiş ve bu etkinliklerin duyurusu sosyal medya üzerinden gerçekleştirilmiştir.⁵¹ Dahası Ukrayna Ankara Büyükelçisi, Vasyl Bodnar, bir video mesaj yayınlayarak, sürgünü kınamıştır. 19 Mayıs 2022 tarihinde ise Büyükelçi Vasyl Bodnar, Türk halkının 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramını, kutlamıştır. Bu kapsamda Twitter hesabından bir video yayınlayan Büyükelçi Bodnar, videoda yer alan Ukraynalı yetim çocukların, hem 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramını hem de Ukrayna'nın geleneksel kültürel bir bayramı olan Vyshyvanka Günü'nü kutladıklarını belirten bir mesajı takipçileriyle paylaşmıştır.⁵² Dahası Büyükelçilik hesabı, Müslüman halkının dini günlerinde de içerik üretmeye devam etmiştir. Örneğin; 2 Mayıs 2022 tarihinde Büyükelçilik hesabı, Ukrayna Silahlı Kuvvetleri Korosunun, İslami bir ilahiye seslendirdiği videoyu paylaşarak, Müslüman

⁴⁹ Ukrainian Ministry of Foreign Affairs Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) https://twitter.com/MFA_Ukraine, 26 Mart 2022.

⁵⁰ "Ukraine and Russia fight intense battles for Snake Island", Deutsche Welle, (Çevrimiçi) <https://www.dw.com/en/ukraine-and-russia-fight-intense-battles-for-snake-island/a-61800180> 07 Haziran 2022.

⁵¹ Ukraine in Turkey Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/UKRinTR>, 26 Mart 2022.

⁵² Vasyl Bodnar Twitter Hesabı, 2022, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/VasylBodnar/status/1527191800963899392?s=20&t=36BoziAr9RPqXVKoeMVK3Q>, 26 Mart 2022.

aleminin Ramazan Bayramı'nı kutlamıştır.⁵³ Büyükelçilik hesabı, Türk devlet adamları ve yetkililerle süreç içerisinde yaptıkları görüşmeleri, Türkiye'deki Ukrayna etkinliklerini, basında çıkan destek haberlerini Twitter hesabından içerikler üreterek Türk halkına duyurmaktadır. Böylece, söz konusu dijital diplomasi faaliyetleriyle hem Türk halkı ile iyi ilişkiler tesis etmek amacına hizmet etmek için çalışmaktadır.

Benzer şekilde Rusya'nın diplomatik misyon hesapları da Türk halkı ile iyi ilişkiler geliştirebilmek adına içerikler üretmiştir. Örneğin; Rusya Dışişleri Bakanlığı, 23 Nisan 2022 tarihinde Türk halkının Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlamıştır.⁵⁴ Benzer bir şekilde 19 Mayıs 2022 tarihinde bizatihi olarak Rusya Dışişleri Bakanlığı bir tweet atarak Atatürk fotoğrafı eşliğinde Türkiye'nin 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramını kutlamıştır.⁵⁵ Rusya, Kırım gibi Türkiye ile ortak tarihi bağlara sahip alanlarda da içerikler üreterek, Türk halkının sempatisini kazanmaya çalışmıştır.

Son olarak, savaş döneminde iki devletin kazanmış olduğu uluslararası desteğe de parantez açmak gerekmektedir. Bu minvalde Ukrayna Dışişleri Bakanlığı'nın, diğer devletlerden de önemli ölçüde dijital diplomasi desteği gördüğünü ifade edebilmek mümkündür. Örneğin; başta FCDO, sosyal medya hesapları olmak üzere, Birleşik Krallık resmi devlet hesapları profil resimlerini Ukrayna bayrağı rengine bürüyerek #TheUKStandsWithUkraine sloganını kapak fotoğraflarında kullanmıştır.⁵⁶ Rusya'nın ise dijital olarak destek alabildiği devlet sayısı oldukça sınırlı olmuştur. Söz konusu sınırlı destek Belarus ve Çeçenistan gibi fiziksel olarak Rusya ile birlikte hareket eden aktörlerden gelmiştir.

Sonuç

Dijital kavramı, günümüzde tıpkı hayata dair diğer tüm alanlar gibi uluslararası politika ve diplomasi üzerinde de önemli sonuçlar doğurmaktadır. Bundan yaklaşık 94 yıl önce imzalanan Havana Sözleşmesi'nde diplomatların, buldukları ülkede yaşayan insanlarla iletişim kurmamaları adına hükümler yer almıştı. Günümüzde ise; dijital kanallar aracılığıyla diplomatların, dünya üzerinde yaşayan geniş insan toplulukları ile iletişim kurmaları idealleştirilmektedir. Bu durum iletişim teknolojilerinde yaşanan yaygınlık ile birlikte; bireyin ve toplumun etki gücünün yükselişinin bir sonucudur. Zira dijital kanallar sayesinde devlet başkanlarından diplomatlara, sanatçılardan öğrencilere kadar geniş bir ölçekte toplumun her kesiminden insan, uluslararası politikayı alakadar eden görüşlerini dile getirebilmekte, tartışabilmekte ve dünyanın dört bir yanından insanlarla etkileşim kurabilmektedir. Dahası

⁵³ Ukraine in Turkey Twitter, 2022 (Çevrimiçi) https://twitter.com/UKRinTR/status/1520852215824531456?s=20&t=UquEV10_kLqqpN6Q6X0frg, 26 Mart 2022.

⁵⁴ RusEmbTurkey Twitter, 2022 (Çevrimiçi) https://twitter.com/RusEmbTurkey/with_replies, 7 Haziran 2022.

⁵⁵ RusEmbTurkey Twitter, 2022 (Çevrimiçi) https://twitter.com/RusEmbTurkey/with_replies, 7 Haziran 2022.

⁵⁶ FCDO Twitter Hesabı, 2022, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/FCDOGovUK>, 26 Mart 2022.

dijital imkanlar sayesinde büyük miktarda veri, anlık olarak geniş bir kitleye ulaşabilmektedir. Böylece söz konusu veri ve fikir akışının gerçekleştiği dijital bilgi ortamları, önemli bir alana işaret etmekte ve her geçen yıl daha büyük bir oranda-uluslararası politikada- kritik bir değişkene dönüşmektedir.

Söz konusu sürecin bir sonucu olarak; devletler, bir taraftan internet üzerinde kontrolleri artırırken; diğer taraftan söz konusu iletişim evreni içerisinde daha aktif bir şekilde yer almaya dönük stratejiler benimsemeye başlamaktadır. Böylece dijital diplomasi kavramı önemli bir enstrüman olarak, uluslararası politikanın merkezinde konumlanabilmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak; bilgi ortamlarının kontrol edilmesi, devlet anlatılarının yayılması, dijital toplum ile iyi ilişkiler tesis edilmesi ve dış politika çıktılarının değerlendirilmesi gibi dış politika hedefleri doğrultusunda dijital diplomasi kullanımını yaygınlaştırmaktadır. Bu amaç doğrultusunda neredeyse tüm devletler gerek internet siteleri gerek sosyal medya platformları üzerinden gerekse de kendi inşa ettikleri dijital platformları kullanarak dijital diplomasi uygulamaktadır. Böylece, dijital iletişim evreninin gerektirdiği hızlı ve çift yönlü iletişim ihtiyacının giderilmesi mümkün olabilmektedir. Bu bir taraftan devletlere yanlış anlatılarla mücadelede hızlı aksiyon alma şansı tanırken, diğer taraftan fiziksel diplomasiye kaynak ayırmakta zorluk çeken devletlerin uluslararası politikaya bağlanmasına da yardımcı olmaktadır.

Bununla birlikte dijital diplomasi devletlere birtakım zorluklar da yüklemektedir. Öncelikle dijital iletişim evreni içerisinde rakip dışişleri bakanlıkları dışında, çok sayıda etki gücü yüksek aktör yer almaktadır. Bu aktörler bazen anonim kimlikler altında faaliyet gösterdiklerinden; dijital diplomasi, klasik diplomasiye nazaran karmaşık bir yapıda işlemektedir. Bir taraftan çok sayıda aktör ile mücadele etmek gerekirken; diğer taraftan bu aktörlerin bazıları kendi kimliklerini gizleyerek hareket edebilmektedir. İkinci olarak, dışişleri bakanlıkları kendi ülkeleri içerisinde de yabancı toplumlarla iletişim tekeli kaybetmektedir. Böylece, devletin diğer kurumları da dijital kanallardan yabancı toplumlarla etkileşim sağlayabilmektedir. Üçüncü olarak, dijital diplomasi gerektirdiği hız ve çift yönlü iletişim ihtiyacı, dışişlerinin risk faktörünü kabul etmeyen kurumsal kültürü karşısında oldukça zorlayıcı bir durum oluşturabilmektedir.

Son olarak çalışmada Ukrayna-Rusya savaşı döneminde ağırlıklı olarak Ukrayna devletinin uygulamış olduğu dijital diplomasi faaliyetlerine parantez açılmıştır. Böylece diplomasi, geleneksel manada savaş ile birlikte ele alınan bir kavram olduğundan, dijital diplomasi gibi yeni bir kavramın geleneksel bir anlayış çerçevesinde tartışılması önemli sonuçları beraberinde getirmiştir. Öncelikle Ukrayna'nın, savaş dönemi boyunca, dijital diplomasi ile hedeflenebilecek tüm hususları gerçekleştirmeye çalıştığı görülmektedir. Dahası Ukrayna'nın tüm bu hedefler doğrultusunda başarılı bir dijital diplomasi sınavı verdiği sonucuna varılabilmektedir. Zira Ukrayna, öncelikle Rusya anlatılarının görünürlüğünü azaltacak hamlelerle bilgi ortamını kontrol edebilmiştir. Rusya ise buna karşılık olarak kendi ana karasında sosyal medya platformla-

rını sınırlayabilmiştir. İkinci olarak devlet anlatılarını, hızlı bir şekilde dijital toplumla paylaşabilmiştir. Rusya ise devlet anlatılarını kısıtlanan bir sosyal medya ortamı üzerinden yaymaya çalışmıştır. Üçüncü olarak dijital toplum ile iyi ilişkilerin geliştirilmesi adına diplomatik misyonların sosyal medya hesapları aktif ve yaratıcı içerikler üretebilmiştir. Dördüncü olarak ise diğer dışişleri bakanlıklarından önemli ölçüde dijital diplomasi desteği sağlanabilmiştir. Ukrayna'nın görece başarısız kaldığı dijital diplomasi faaliyetleri de olmuştur. Örneğin; savaşın ilk günlerinde, Ukrayna devleti, Yılan Adası'nda bulunan Ukrayna askerlerinin, Rusya askerleri ile savaşarak kahramanca öldüklerini duyurmuştur. Aradan geçen zaman içerisinde ise Rusya, söz konusu askerlerin kendi birliklerine teslim olduklarını duyurarak askerlerin video görüntülerini paylaşmıştır. Gerçek bilgi, dijital toplumun önem verdiği bir parametre olduğundan, bu gibi durumlar dijital diplomaside başarısızlık anlamına gelebilmektedir.

Tüm bu veriler ışığında dijital diplomasinin, günümüzde ve gelecekte uluslararası politikanın merkezinde yer alabilecek potansiyelde bir enstrüman olduğu sonucuna varabilmek mümkündür. Zira hayatın her alanında olduğu gibi uluslararası politikada da dijitalleşme önemli bir değişken olmaktadır. Bu minvalde gerek devletler arası gerekse de toplumlar arası etkileşimler dijitalleşme sürecinden kuvvetli bir şekilde etkilenmektedir. Böylece gerek klasik diplomatlar arasında yürütülen diplomasi faaliyetlerinde gerekse de dijital toplum nezdinde gerçekleştirilen iletişim çabalarında, dijital araçlar ve dijital kapasite kritik bir değişken olmaktadır.

Kaynakça

- “About”, USIA Web Sitesi, (Çevrimiçi) <http://dosfan.lib.uic.edu/usia>, 26 Mart 2022.
- BAŞPINAR, Yasin: “Uluslararası Güç Mücadelesinde Propagandanın Yeri ve Kamu Diplomasisine Dönüşümü”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- BROWN, Chris, Ainley, Kirsten: Uluslararası İlişkileri Anlamak, Çev. Arzu Oyacıoğlu, Yayınodası Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- “Bureau of Cyberspace and Digital Policy”, U.S. Department of State, (Çevrimiçi) <https://www.state.gov/bureaus-offices/deputy-secretary-of-state/bureau-of-cyberspace-and-digital-policy/>, 26 Mart 2022.
- “Cyber Issues”, U.S. Department of State, (Çevrimiçi) <https://www.state.gov/policy-issues/cyber-issues/>, 26 Mart 2022.
- “Digital Around the World”, DATAREPORTAL, (Çevrimiçi) <https://datareportal.com/global-digital-overview>, 26 Mart 2022.
- “Digital”, Merriam Webster, (Çevrimiçi) <https://www.merriam-webster.com/dictionary/digital>, 26 Mart 2022.
- “Digital Strategy”, The Foreign and Commonwealth Office, 2012, s.2. (Çevrimiçi) <https://www.gov.uk/government/publications/the-fco-digital-strategy>, 26 Mart 2022.

- “Diplomacy”, Merriam Webster, (Çevrimiçi) <https://www.merriam-webster.com/dictionary/diplomacy>, 26 Mart 2022.
- Eisenstein, Elizabeth: *The Printing Revolution in Early Modern Europe*, Cambridge University Press, Cambridge, 2012.
- “Exclusive Interview with the Director of Israel’s Digital Diplomacy Unit”, Digidipblog, 2014, (Çevrimiçi) <https://digidipblog.com/2014/03/30/exclusive-interview-with-the-director-of-israels-digital-diplomacy-unit/>, 26 Mart 2022.
- FCDO Blogs, (Çevrimiçi) <https://blogs.fcdo.gov.uk>, 26 Mart 2022.
- FCDO Twitter Hesabı, 2022, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/FCDOGovUK>, 26 Mart 2022.
- HARTLEY, John: *Digital Futures for Cultural Media Studies*, John Wiley & Sons, Malden:, 2012.
- HORTEN, Gerd: *Radio in the Global Age*, Polity Press, Londra, 2002.
- “How Russia Weaponized Social Media in Crimea”, The Strategy Bridge, 2017, (Çevrimiçi) <https://thestrategybridge.org/the-bridge/2017/5/10/how-russia-weaponized-social-media-in-crimea>, 26 Mart 2022.
- KİSSENGER, Henry: *Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1995.
- Know India Web Sitesi, (Çevrimiçi) <https://knowindia.india.gov.in>, 26 Mart 2022.
- Korean Friendship Association İnternet Sitesi, (Çevrimiçi) <https://korea-dpr.com>, 26 Mart 2022.
- MANOR, Ilan: *Digitalization of Public Diplomacy*, Palgrave, Cham: 2019.
- MCCARTY, Daniel R.: “Introduction”, Ed. Daniel R. McCarty, *Power, Information Technology and International Relations Theory The Power of US Foreign Policy and the Internet*, Palgrave, New York, 2015
- “Most Popular Social Networks World as of January 2022, Ranked by Number of Monthly Active Users”, Statista, (Çevrimiçi) <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users>, 26 Mart 2022.
- NİCOLSON, Harold: *Diplomacy*, Oxford University Press, Londra, 1941.
- “Number of Smartphone Subscriptions Worldwide From 2016 to 2027”, Statista, (Çevrimiçi) <https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-users-worldwide/>, 26 Mart 2022.
- NYE, Joseph: ‘Cyberpower’, Belfer Center Harvard Kennedy School, 2010, s.1-2, (Çevrimiçi) <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/cyber-power.pdf>, 26 Mart 2022.
- “Population Total”, World Bank, 2020, (Çevrimiçi) https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?most_recent_year_desc=false, 26 Mart 2022.
- “Russia’s Digital Diplomacy Gives Alternative Point of View MGIMO Rector”, TASS Russian News Agency, 2022, (Çevrimiçi) <https://tass.com/society/1437435>, 26 Mart 2022.
- RusEmbTurkey Twitter, 2022 (Çevrimiçi) https://twitter.com/RusEmbTurkey/with_replies, 7 Haziran 2022.

- RusEmbTurkey Twitter, 2022 (Çevrimiçi) https://twitter.com/RusEmbTurkey/with_replies, 7 Haziran 2022.
- SAUER, Pjotr: “Russia Bans Facebook and Instagram Under Extremism Law”, The Guardian, 2022 (Çevrimiçi) <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/21/russia-bans-facebook-and-instagram-under-extremism-law>, 07 Haziran 2022.
- SHAHBAZ, Adrian, FUNK, Allie: “Freedom on the Net: The Global Drive to Control Big Tech”, Freedom House, 2021.
- SİRACUSA, Joseph M.: Diplomacy: A Very Short Introduction, Apple Books, Oxford, 2021.
- SİLVÉRSTONE, Roger, Hirsch, Eric, Morley, David: “Information and Communication Technologies and the Moral Economy of the Household”, Consuming Technologies- Media and Information in Domestic Spaces, Ed. Roger Silverstone, Erich Hirsch, Routledge, Londra, 2005.
- SÖNMEZOĞLU, Faruk: Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, Der Yayınları, İstanbul, 2005, s.226.
- Swedish Ministry of Foreign Affairs Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/swemfa>, 26 Mart 2022.
- Turkish Ministry of Foreign Affairs Twitter Account, 2020, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/MFATurkiye/status/1235537368368721925?lang=bg>, 26 Mart 2022.
- “UK Action to Combat Daesh”, UK Government, (Çevrimiçi) <https://www.gov.uk/government/topical-events/daesh/about>, 26 Mart 2022.
- Ukraine in Türkiye Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) https://twitter.com/MFA_Ukraine, 26 Mart 2022.
- Ukraine in Turkey Twitter Hesabı, 2022 (Çevrimiçi) https://twitter.com/UKRinTR/status/1520852215824531456?s=20&t=UquEV10_kLqqp-N6Q6X0frg, 26 Mart 2022.
- Ukraine in Turkey Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/UKRinTR>, 26 Mart 2022.
- “Ukraine’s Zelenskyy Personally Wrote to Zuckerberg to Block Facebook in Russia: Report”, Inshorts, 2022, (Çevrimiçi) <https://inshorts.com/en/news/ukraines-zelenskyy-personally-wrote-to-zuckerberg-to-block-facebook-in-russia-report-1647501822914>, 26 Mart 2022.
- Ukrainian Ministry of Defence Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/DefenceU>, 26 Mart 2022.
- Ukrainian General Staff Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/GeneralStaffUA>, 26 Mart 2022.
- Ukrainian Ministry of Foreign Affairs Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) https://twitter.com/MFA_Ukraine, 26 Mart 2022.
- Vasyl Bodnar Twitter Hesabı, 2022, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/VasylBodnar/status/1527191800963899392?s=20&t=36BoziAr9RPqXVKoeMVK3Q>, 26 Mart 2022.
- Volodmyr Zelenskyy Facebook Hesabı, (Çevrimiçi) <https://www.facebook.com/zelenskiy.official>, 26 Mart 2022.

Volodmyr Zelensky Twitter Hesabı, (Çevrimiçi) <https://twitter.com/ZelenskyUa>, 26 Mart 2022.

Volodmyr Zelensky YouTube Kanalı, (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/c/ZeПрезидент> 2019, 26 Mart 2022.

Volodmyr Zelensky YouTube Kanalı, 2022, (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=4XA60pQ53Rs&t=6s>, 26 Mart 2022.

“1st International Digital Diplomacy Conference”, Israeli Ministry of Foreign Affairs, 2016, (Çevrimiçi) <https://embassies.gov.il/MFA/PressRoom/2016/Pages/1st-International-Digital-Diplomacy-Conference-in-Israel-29-Mar-2016.aspx>, 26 Mart 2022.

Extended Abstract

The Place Of Digital Diplomacy In International Politics: The Case Of The Ukraine-Russia War

In this study, the place of digital diplomacy, which is included as a new instrument in international politics in a digitalized world order, will be investigated. Digital is an important parameter included in all areas of life in the 21st century and affects these areas in various aspects. As a result of this situation, diplomacy and international politics are also significantly affected by the digitalization process. Moreover, it is anticipated that this effect will continue to increase in the future. Thus, digital diplomacy, which means the digitalization of diplomacy, is among the dominant concepts of international politics from past to present and constitutes an important research area. On the other hand, digital diplomacy is a fairly new concept. This is why, we are passing through a period in which even a generally accepted definition of the concept has not been established yet. Thus, each academic study in the field of digital diplomacy will make significant contributions to the understanding and international policy studies of the 21st century. This is the most important source of motivation for this study.

Diplomacy, along with war, is one of the most widely used methods of building relations between states from history to the present. As a result of this situation, the tendency to discuss diplomacy, usually together with the war, has gained weight in the literature. In a broad context, it is possible to describe diplomacy as a concept that covers all relations between states. In a narrow sense, it is possible to consider diplomacy as a communication process that takes place between decision makers -based on the exchange of information, opinions and thoughts. However, no matter what scale it is handled, diplomacy is possible to state that it is conceptualized as a communication process.

Diplomacy has a long history dating back to Ancient Greece. However, the First World War process was a turning point in international politics and diplomacy. Because of the use of rapidly developing new military technologies, which have a very high destructive power; the devastating effects of the war were not limited to only affecting the battlefields; It caused a serious destruction, including the cities and people behind the front. Thus, with the World War I; technology has succeeded in positioning itself at the center of the discipline of international relations.

Especially with the acceleration in communication technologies, the rise of public opinion in international politics has caused the concept of diplomacy to enter a radical change process. In the classical understanding of diplomacy, the meetings between diplomats who come together in physical environments are based on; The results of the negotiations between these actors that determined the fate of societies. This situation gradually began to lose its effect in the later stages of the 20th century. For; in parallel with the widespread use of information and communication technologies, the influence of the public has increased directly and indirectly.

With the development and spread of digital information technologies, this effect has become more visible. Thus, people are free from time and space; It can have advanced facilities to produce, shape, store and share information. In addition, the cost of accessing these facilities is decreasing day by day. Today, it is possible to interact within the digital communication universe only by having a smart phone connected to the internet. As a result of this situation, a communication universe emerges where everyone is a producer. Thus, the rate of interaction between people reaches a level that has never been seen before in history.

Thus, while digital becomes a critical parameter in international politics; digital diplomacy has also become an essential instrument. Today, there is no generally accepted definition of digital diplomacy in the literature. However, it is possible to consider digital diplomacy as the digitalization of diplomacy or public diplomacy. In this respect, the use of digital channels by foreign ministries while conducting diplomacy in the classical sense creates an area of digital diplomacy; communication activities established with the society through digital channels constitute the second field of digital diplomacy. In this study, digital diplomacy is conceptualized to examine the second field. One of the reasons for continuing the work in this area is that it is not possible to reach reliable data on the tools and channels used by the foreign ministries while they carry out their classical diplomatic activities with digital platforms. As the second concept, communication efforts with the society, are generally carried out through open sources such as websites, social media platforms and blogs, it is relatively easy to access concrete data to the public.

The fact that the concept does not have a generally valid definition in the literature does not make the existence of digital diplomacy controversial. A large number of states, such as Israel, the United Kingdom, the United States, Sweden, Ukraine, Türkiye, and Germany, use the term digital diplomacy officially. On the other hand, with the use of digital diplomacy in international politics, it is aimed to achieve foreign policy objectives such as controlling the information environment, disseminating state narratives, establishing good relations with the international community, and measuring the success of foreign policy implementations.

Firstly; Numerous technological elements that can be increased, such as algorithms, artificial intelligence technology, big data analytics, provide opportunities for the classification and interpretation of the controlled data by controlling the information environment. In this way, the foreign ministries can choose the most appropriate channel in order to be able to communicate with them by collecting information about the target audiences, as well as acquiring the said digital capabilities and following the information environment.

Secondly, the inclusion of foreign ministries in the digital communication universe points to an important area in terms of spreading state narratives and establishing good relations with the digital society. All virtual spaces,

especially social media platforms, contain crowded communities, most of which have their own common interests and characteristics. Fourthly, digital diplomacy can also be used to evaluate the results of foreign policy moves of states. In this respect, it is aimed to measure the impact of state narratives on the digital society through the use of digital capabilities. In this context, foreign ministries can not only see the number of views of the content they share over virtual spaces, but also analyze the comments on the content in question using methods such as artificial intelligence and data analytics. Thus, it has become possible to obtain meaningful results regarding the impact of foreign policy outputs on the digital society.

Finally, in the study, the digital diplomacy activities implemented by the Ukrainian state during the Ukraine-Russia war period were opened in parentheses. Thus, since diplomacy is a concept that is considered together with war in the traditional sense, discussing a new concept such as digital diplomacy within the framework of a traditional understanding has brought important results. First of all, it is seen that Ukraine is trying to realize all the issues that can be targeted with digital diplomacy during the war period. Moreover, it can be concluded that Ukraine has given a successful digital diplomacy exam in line with all these goals. Because Ukraine has been able to control the information environment with moves that will reduce the visibility of Russian narratives. Second, the state was able to quickly share its narratives with the digital society. Thirdly, social media accounts of diplomatic missions were able to produce active and creative content in order to develop good relations with the digital society. Fourth, significant digital diplomacy support was obtained from other foreign ministries.